

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Mgr. Filipem Skřivanem ve věci

žalobce: **Ing. J. J.**
bytem X

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 6. 2021, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 1. 6. 2021, č. j. X, a rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 23. 2. 2021, č. j. X, se ruší a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobci se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaná rozhodnutím ze dne 25. 2. 2021, č. j. X, zastavila od 24. 3. 2021 žalobci výplatu invalidního důchodu dle § 53 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále jen „zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“), neboť žalobce byl vyzván, aby se podrobil vyšetření zdravotního stavu nebo jinému

odbornému vyšetření, toto nesplnil, a ve výzvě ze dne 27. 11. 2020 byl na možnost zastavení výplaty důchodu upozorněn. Námitky žalobce žalovaná napadeným rozhodnutím zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

II. Obsah žaloby

2. Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce žalobu. Namítá, že v rozporu s § 53 odst. 3 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení nebyl žalovanou upozorněn na možnost zastavení výplaty invalidního důchodu, pokud výzvě nevyhoví. Z tohoto důvodu je napadené rozhodnutí nezákonné. Žalobce rovněž odmítá, že by byl kdy telefonicky kontaktován posudkovou lékařkou a informován o nutnosti doložení lékařských nálezů. Žalobce navrhuje, aby soud konstatoval, že nebyl upozorněn na možnost zastavení výplaty invalidního důchodu, aby soud zrušil rozhodnutí o zastavení výplaty invalidního důchodu a aby bylo rozhodnuto o obnovení výplaty invalidního důchodu.

III. Vyjádření žalované a replika žalobce

3. Žalovaná ve svém vyjádření uvádí, že korespondence LPS OSSZ Žďár n. Sázavou zaslaná žalobci obsahovala poučení o možnosti zastavení výplaty důchodu v případě nepodrobení se zákonem stanoveným podmínkám. Ošetřující lékařka žalobce neměla po dlouhé měsíce žádné informace o žalobci, které by dokládaly aktuální zdravotní stav žalobce. Žalobce tvrdí, že žádné nové lékařské zprávy o svém zdravotním stavu nemá k dispozici, ale na jiném místě žaloby konstatuje, že se jeho zdravotní stav zhoršil v důsledku jiných zdravotních problémů; mají-li být tyto žalobcem blíže nespecifikované zdravotní komplikace posudkově významné, lze si jen sotva představit, že by o tomto neexistovaly žádné lékařské zprávy. Žalobce si proto v tomto dle žalované protirečí. Za standardních okolností nelze strach z nákazy Covid-19 akceptovat jako omluvitelný důvod absence u kontrolní lékařské prohlídky. U obou posudků byla omezena jejich časová platnost z důvodu predikce zlepšení zdravotního stavu žalobce; ten proto věděl, že kontrola jeho aktuálního zdravotního stavu je nezbytná, a s následky nesoučinnosti (tj. se zastavením výplaty) byl předem srozuměn. Ani Ministerstvo práce a sociálních věcí ve svém dopise žalobci ze dne 30. 8. 2021, č. j. MPSV-2021/132835-711/1, neshledalo důvod vyhovět žalobcově podnětu k provedení přezkumného řízení. Žalovaná navrhuje, aby krajský soud žalobu zamítl.
4. V replice žalobce uvádí, že praktického lékaře v roce 2020 nenavštívil, neboť byl informován, že potřebné dokumenty byly příslušné OSSZ už zaslány, a není to tudíž třeba. V roce 2020 žalobce navštěvoval pouze ošetřující lékaře – specialisty; z vyšetření nebyla vyhotovena lékařská zpráva. Bohužel nedisponuje žádnými lékařskými zprávami z roku 2020 například z návštěv psychiatrické ambulance ve Žďáře nad Sázavou, kde byl po celý rok 2020 léčen. Dopisem ze dne 8. 4. 2021 byl žalobce vyzván, aby do 30. 6. 2021 zaslal originál posudku. Žalobce měl v úmyslu za tímto účelem navštívit v průběhu června příslušné pracoviště, avšak o námitkách bylo rozhodnuto již 1. 6. 2021. Žalobce má datovou schránku, pokud byla výzva ze dne 27. 11. 2020 zároveň zaslána v listinné podobě, nemohla nastat fikce jejího doručení. Dne 25. 6. 2021, dne 27. 8. 2021, dne 6. 9. 2021, dne 27. 9. 2021, dne 14. 10. 2021 a dne 21. 10. 2021 žalobce zaslal OSSZ aktuální lékařské zprávy.

IV. Posouzení věci krajským soudem

5. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 s. ř. s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.). Za splnění podmínek § 51 s. ř. s. rozhodl soud bez jednání.
6. Žaloba je důvodná.
7. K žalobnímu petitu je možné předeslat, že krajský soud nemůže rozhodnout tak, aby žalované přikázal obnovit výplatu invalidního důchodu. V souladu s § 78 s. ř. s. může soud správní rozhodnutí toliko zrušit a věc vrátit žalované k dalšímu řízení se závazným právním názorem.
8. Ze správního spisu vyplývá, že žalobci byl přiznán invalidní důchod na základě posudku o zdravotním stavu, jehož platnost byla stanovena na 1 rok (tj. do 31. 5. 2020), neboť bylo lze očekávat posudkově významné zlepšení zdravotního stavu žalobce při trvající rehabilitaci a adaptaci na postižení.
9. Dne 18. 5. 2020 byla žalobci doručena žádost o podrobení se vyšetření a předložení podkladů ke kontrolní lékařské prohlídce. Žalobce byl vyzván, aby se nejpozději do 8 dnů od doručení žádosti dostavil k ošetřujícímu lékaři k vyšetření a aby s sebou vzal veškeré lékařské nálezy, kterými disponuje; ty lze odeslat také poštou nebo osobně na LPS OSSZ. Na uvedenou žádost žalobce nereagoval.
10. Ve spise je dále založena listina ze dne 27. 11. 2020 nadepsaná jako „Urgence dodání lékařských zpráv“. OSSZ v ní po žalobci požaduje zaslání aktuálních lékařských zpráv, které jsou nutné k objektivnímu posouzení zdravotního stavu. Tato písemnost byla žalobci odeslána dvakrát, v prvním případě doručena fikcí dne 7. 12. 2020, ve druhém případě doručena 16. 12. 2020. Součástí listiny ve spise je také poučení o tom, že v případě nesplnění povinností může být výplata důchodu z důchodového pojištění zastavena v souladu s § 53 odst. 3 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.
11. V této podobě ovšem žalobci výzva doručena nebyla, což vyplývá z jiné části správního spisu. Tam se nachází e-mailová komunikace mezi lékařkou OSSZ a Ministerstvem práce a sociálních věcí ze dne 21. 6. 2021, v níž k výzvě ze dne 27. 11. 2020 a jejímu opakovanému odeslání lékařka výslovně uvádí, že „z naší strany došlo k chybě, referentka vložila v obou případech omylem to, co měla uložené ve Wordu – tedy bez poučení“. To odpovídá i ve správním spise založené odpovědi ministerstva žalobci ze dne 30. 8. 2021, kde se shodně uvádí, že OSSZ „ve dnech 27. 11. 2020 a 7. 12. 2020 zaslala sdělení označené „Žádost o lékařské zprávy“, které neobsahovalo poučení o možnosti zastavení výplaty invalidního důchodu ve smyslu § 53 odst. 3 ZOPSZ při nesplnění povinností uvedených v § 53 odst. 2 ZOPSZ“. Tvrzení žalobce, že datová zpráva toto poučení neobsahovala, proto považuje krajský soud za nesporné.
12. Podle § 53 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení příjemce dávky důchodového pojištění, který byl orgánem sociálního zabezpečení podle § 12 vyzván, aby osvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku důchodového pojištění, její výši nebo výplatu, je povinen výzvě vyhovět, a to ve lhůtě do 8 dnů ode dne doručení výzvy, nestanovil-li orgán sociálního zabezpečení lhůtu delší. Podle odst. 2 téhož ustanovení příjemce dávky důchodového pojištění podmíněné nepříznivým zdravotním stavem, jakož i žadatel o tuto dávku, který byl vyzván orgánem sociálního zabezpečení podle § 12, aby se podrobil vyšetření zdravotního stavu nebo jinému odbornému vyšetření, je povinen této výzvě vyhovět. Příjemce dávky důchodového pojištění podmíněné nepříznivým zdravotním stavem, jakož i žadatel o tuto dávku jsou dále

povinni na výzvu orgánu sociálního zabezpečení pro účely posouzení poklesu pracovní schopnosti předložit lékařské nálezy ošetřujících lékařů, které mají, a sdělit údaje o dosaženém vzdělání, zkušenostech a znalostech, předchozích výdělečných činnostech a o změnách ve sdělených skutečnostech, k nimž došlo od předchozího posouzení poklesu pracovní schopnosti, a to ve lhůtě uvedené v odstavci 1.

13. Pro nynější věc je potom zásadní úprava v odst. 3 uvedeného ustanovení, podle něhož *při nesplnění povinností uvedených v odstavcích 1 a 2 může být výplata důchodu z důchodového pojištění zastavena, jestliže příjemce dávky byl ve výzvě na tento následek upozorněn. Výplata důchodu se uvolní, jakmile budou tyto povinnosti splněny.*
14. Zastavení výplaty důchodu samo o sobě neznamená zánik nároku na tuto dávku či na její výplatu – dochází zde k pouhé suspenzi výkonu tohoto práva, neboť není jisté, zda podmínky pro poskytování jsou i nadále splněny. Zastavení výplaty důchodu má však přesto poměrně zásadní význam, neboť odejmout důchod dle § 56 zákona o důchodovém pojištění je možné v případě zániku nároku pouze do budoucna od jeho poslední výplaty. Rozhodnutí s nepříznivým dopadem na pobíratele dávky (odnětí, snížení, zastavení výplaty) musí směřovat vždy pouze do budoucna a lze k němu přikročit až ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které byla dávka již vyplacena (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2010, č. j. 4 Ads 64/2010 – 59). Rozumným smyslem § 53 odst. 3 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení je proto zejména motivovat žadatele o dávku k plnění jeho povinností tak, aby mohl orgán sociálního zabezpečení trvání nároku na dávku řádně ověřit. Bez tohoto ověření by nebylo možné zjistit případný zánik nároku na dávku, a ta by tudíž nemohla být odňata nebo její výplata zastavena dle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění.
15. Již z jazykového výkladu textu § 53 odst. 3 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení vyplývá, že příjemce dávky musí být ve výzvě dle odst. 1 nebo 2 na následek nevyhovění výzvě v podobě zastavení výplaty dávky upozorněn. Nejedná se toliko o povinnost správního orgánu, ale nezbytnou zákonnou podmínku pro vydání rozhodnutí o zastavení výplaty dávky.
16. Obdobně se k věci staví i odborná literatura. „Zákon však jako nutnou podmínku pro zastavení vyžaduje to, že žadatel byl ke splnění příslušné povinnosti podle odst. 2 řádně vyzván a že byl v této výzvě na možnost zastavení výplaty důchodu upozorněn. V praxi se proto důsledně dbá na to, aby příslušné písemné výzvy byly poživatelům důchodů zasílány způsobem, který umožňuje prokázání jejich doručení, a aby obsahovaly řádné poučení o těchto možných důsledcích porušení povinností. Byla-li by výplata důchodu zastavena aniž byl jeho poživatel na tento následek prokazatelně upozorněn, jednalo by se o nesprávný úřední postup.“ (srov. Voříšek V., Lang. R. a kol., Zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer 2018).
17. Krajský soud má za to, že nesplnění uvedené podmínky pro vydání rozhodnutí o zastavení výplaty dávky nelze dohnat tím, že žadatel o dávku je o následku nevyhovění výzvy spraven v odůvodnění rozhodnutí, jímž je výplata dávky zastavena. Tím by byla uvedená zákonná podmínka zcela vyprázdněna.
18. Obecně nelze danou vadu dle krajského soudu zhojit ani v řízení o námitkách proti rozhodnutí o zastavení výplaty dávky. Výplata dávky důchodu podmíněného nepříznivým zdravotním stavem je nezřídka pro žadatele o dávku zásadním zásahem do jeho finanční

situace. Jakkoliv má tento žadatel vůči orgánům sociálního zabezpečení povinnosti, na jejichž plnění je nutno trvat, požadavek zákona, aby v případě hrozícího zastavení výplaty dávky byl nejprve žadatel na tento možný negativní následek neposkytnuté součinnosti výslovně upozorněn (a své jednání tomu ještě mohl včas přizpůsobit), dle krajského soudu respektuje účel a smysl citované úpravy.

19. Žalovaná v nynější věci vytýkanou vadu v námitkovém řízení ani neodstraňovala. Skutečnost, že žalobce nebyl před zastavením výplaty dávky na tento hrozící následek upozorněn, dle obsahu správního spisu zjistila až po vydání žalobou napadeného rozhodnutí (a dokonce ještě ve vyjádření k žalobě poté v rozporu s obsahem správního spisu opakuje, že žalobce upozorněn byl).
20. Jelikož tedy nebyly splněny podmínky pro vydání rozhodnutí o zastavení výplaty dávky – žalobce nebyl v rozporu s § 53 odst. 3 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení upozorněn, že v případě nevyhovění výzvě dle předchozích odstavců tohoto ustanovení může být výplata dávky zastavena – toto rozhodnutí dle krajského soudu nemůže obstát.
21. K tomuto závěru musel soud dospět i přesto, že jinak nelze postupu žalované mnoho vytýkat. Žalobce byl k součinnosti vyzván již dne 18. 5. 2020 a reagoval v podstatě až po vydání prvostupňového rozhodnutí v odůvodnění námitek ze dne 22. 3. 2021. Pakliže v tomto podání uváděl, že se „výzvě snažil vyhovět“, avšak nemá žádné lékařské zprávy (všechny jsou u lékařů – specialistů) a žalobce maximálně omezuje návštěvy lékařů z důvodů obavy z nemoci Covid-19, pak to dle krajského soudu v žádném případě nevysvětluje, proč se žalobce nebyl schopen se svou praktickou lékařkou po dobu více než 10 měsíců spojit, ačkoliv tak měl učinit (bez ohledu na absenci poučení v následné výzvě) již ve lhůtě 8 dnů od doručení první žádosti v květnu 2020. S podivem je i to, že žalobce (třebaže mohl očekávat opětovné posuzování svého zdravotního stavu) neměl z tvrzených vyšetření u lékařů – specialistů v roce 2020 žádné lékařské zprávy a ani se neobtěžoval žalované sdělit, které lékaře vůbec navštívil. Žalobce byl tedy téměř rok bezdůvodně zcela pasivní, ačkoliv bylo především v jeho zájmu žalované poskytnout potřebnou součinnost.
22. Pokud žalobce začal nové lékařské zprávy dokládat až po vydání žalobou napadeného rozhodnutí, jedná se o skutečnost, která je v nynějším řízení před soudem bez významu, neboť soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Pouze na okraj lze uvést, že toto pouze ilustruje přístup žalobce, který se „probudil“ až poté, kdy mu byla výplata důchodu zastavena (tím, že se začal proti tomuto rozhodnutí bránit) a ohledně svých povinností vůči žalované (které měl plnit již o více než rok dříve) začal projevovat aktivitu dokonce až po vydání napadeného rozhodnutí.

V. Závěr a náklady řízení

23. Krajský soud z výše uvedených důvodů zrušil žalobou napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s. ř. s., přičemž zároveň dle § 78 odst. 3 s. ř. s. zrušil i rozhodnutí prvostupňové a v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. věc vrátil žalované k dalšímu řízení. V dalším řízení žalovanou váže právní názor krajského soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
24. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaná nebyla úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobce byl v řízení úspěšný, soud však

nezjistil, že by mu nějaké náklady v průběhu řízení vznikly a ani jejich přiznání nepožadoval, proto mu soud náhradu nákladů proti žalované nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 1. dubna 2022

Mgr. Filip Skřivan, v.r.
samosoudce